

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת נצבים

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת-בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

לע"נ רב אברהם בן רב זעליג הלוי ליבוביץ ז"ל

נלב"ע י"ח טבת תשפ"א

ואשתו רחל דינה בת רב יצחק הלוי ע"ה

נלב"ע כ"ג אלול תשע"א

לכבוד משפחת פרידמן

ביתר עילית

להנצחות ובירורים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אליעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

רמת אברהם..... 052-710-9132
ביתר עילית
גבעה A..... 058-324-5544
גבעה B..... 052-760-2289
ערים אחרות
אלעד..... 054-853-5670
אופקים..... 052-716-9528
אשדוד..... 08-864-6516
בני ברק..... 03-570-3134
ברנפולד..... 054-851-9014
גבעת זאב..... 058-322-0251
טלזסטון..... 02-534-2467
מודיעין..... 052-447-4126
קריית ספר..... 08-974-3086
רכסים..... 052-760-6491
תל אביב..... 055-674-8959

עזרת תורה..... ספרים ווינקעל
עלי הכהן 15
צומת בר אילן..... ספרי אור החיים
בר אילן 4
קריית משה..... 052-266-9937
רוממה-המ"ג..... 02-650-2327
רחוב אהליאב 21/32 (בתוך התיבת דואר)
רחביה..... ביכ"נהגרא
רמות..... 02-586-0088
רמת אשכול..... 058-718-5065
רמת שלמה..... 050-412-7721
בית שמש
קריה..... 055-677-8301
רמב"ש א'..... 053-232-1710
רמב"ש ג'1..... 052-767-4151
רמב"ש ג'2..... 054-842-7664

ירושלים
אריז הבירה..... 053-318-4381
ביה"כ הר צבי..... 052-763-2150
בית וגן..... 054-841-9231
גאולה-זכרון משה..... 054-841-7272
גבעה צרפתיית..... 022-625-0612
גבעת שאול..... 058-325-5458
גני גאולה..... 058-321-9933
הר נוף.....
ישיבת מיר..... 054-851-9014
נוה יעקב..... 052-766-5331
סורוצקין..... שער הספר
סורוצקין 31
סנהדריה..... 02-536-2280
סנהדריה המורחבת..... 054-859-3064
עזרת תורה..... 058-328-5464

לבירורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 101

תורת אביגדור

פרשת נצבים

בפיך ובלבבך לעשותו

קרוב או רחוק?

בפרשת השבוע, הקב"ה מכריז שקיום התורה אינו דבר שקשה להשיגו, "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחוקה הוא. לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה, ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה". הדברים אמורים לא רק כלפי המצוות המעשיות, אלא גם כל אותם קניינים רוחניים שדורשת ממנו התורה להשיג, אינם מחוץ להישג ידינו. "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו". התורה כאן מעידה שהשגת הגדולה היא דבר שנמצא בהישג ידינו. היא נמצאת ממש לפניך, וכל מה שצריך זה לאחוז בה.

אולם כאשר אנחנו מביטים סביבנו, כאשר אנו מתבוננים בעבודת ה' שלנו, הדברים לא נראים כך בדיוק. קרוב מאוד? הלא התורה דורשת ממנו גדולה עצומה, היא מצפה שנשיג שלמות הדעת ושלמות המדות. המעלות אותן אנו נדרשים לקנות, נדמות כמשהו אינסופי: אהבת ה', יראת שמים, דבקות בה', לזכור תמיד את מציאותו יתברך, להודות לו; הכל נראה מחוץ להישג ידינו. כיצד אומרת לנו התורה שאחריות כבדה כ"כ מוגדרת כדבר שהוא "קרוב מאוד" אלינו?

דיבור, מחשבה, עשיה

אם נדקדק, נראה שהפסוק עצמו בא לענות על שאלה זו. השגת שלמות אינה דבר קשה, לא נפלאה היא ולא רחוקה היא, אלא שעלינו להתחיל באופן נכון: "כי קרוב אליך הדבר מאד" - כיצד זה קרוב? "בפיך ובלבבך לעשותו" - התורה כותבת כאן שלש מילים, אשר באות ללמד אותנו מהם שלושת השלבים בדרך להשגת השלמות הרצויה. השלב הראשון הוא "בפיך" - פירוש, שעל האדם לדבר - וכפי שנבאר מיד. השני הוא "בלבבך" - פירושו במחשבותיך. בלשון הקדש, "לב" מתייחס תמיד למחשבה, משום שמחשבה אמיתית מגובה תמיד בהרגשת הלב. והשלב השלישי הוא "לעשותו". נמצא שמתחילים בפה, אח"כ מגיעות המחשבות, ולבסוף מגיעה העשיה.

כאן מגלה לנו התורה את הדרך כיצד להגיע להישגים בעולם הזה. הצעד הראשון הוא "בפיך" - לומר את הדברים בפה. כאשר אדם מבטא בפיך את הערכים הגדולים של התורה, כאשר הוא חוזר עליהם שוב ושוב, לאט לאט מתחילות המילים הללו להשפיע על "לבבך" - על שכלו של האדם.

כוחן של מילים

רבינו הגדול, בעל החובות הלבבות, מגדיר את הדברים ואומר, "שמחשבת הנפש הולכת אחר המאמר ונמשכת אל הדבור" (שער חשבון הנפש פ"ג). האופן בו נדבר, יהיה האופן בו נחשוב. זה לא קורה באופן מיידי, אולם במשך הזמן, האופן בו תדבר ישפיע על הלך מחשבתך, והשכל יתחיל לחשוב בהתאם לקו

שהתווה עבדו הפה.

ואין דבר חשוב יותר מאשר להשפיע כך על השכל, משום ששכלו של האדם זה מי שהוא באמת! החובות הלבבות כותב שרוב ההישגים אליהם מגיע האדם בעולם הזה הם על ידי כח המחשבה. מחשבות הם דבר נעלה ביותר! הדרך לעצב את שכלנו היא על ידי מילים – ה"בפך" משפיע על ה"בלבך", על שכלך, ואז מגיע ה"לעשותו" – על ידי זה תהפוך לאדם אחר, שזהו ההישג הגדול ביותר אליו יוכל האדם להגיע בעולם הזה – להפוך את עצמו לאיש אחר!

מחשבות מדברות

כח הדיבור הוא אחד מתכונותיו הנפלאות ביותר של המין האנושי, והוא מיוחד רק לו לבדו. יש המנסים ללמד גורילות לדבר, אולם הם לעולם לא יצליחו בכך! מה שלמדנו כעת הוא, שתכלית הדיבור אינה רק כדי שנוכל לתקשר זה עם זה, אלא אחת ממטרותיה העיקריות של מתנה זו היא ההזדמנות ליצור בקרבנו שכל של תורה.

השכל פועל בצורה הטובה ביותר כאשר הוא עובד בשיתוף פעולה עם הפה. למען האמת, כאשר אנו חושבים, איברי הדיבור שלנו גם הם פועלים במדה מה. הגרון, החיך והלשון מופעלים גם כאשר האדם חושב. הדברים אולי נשמעים מפתיעים, אולם על פי רוב, חשיבתנו מובעת על ידי כלי הדיבור – גם כאשר איננו מבטאים את המילים, כלי הדיבור פועלים בתת-ההכרה. לכן קשה לנו יותר לחשוב כאשר אנו אוכלים, משום שכלי הדיבור עסוקים.

אשר על כן, הדיבור משלים את תהליך החשיבה, והדרך הטובה ביותר בה יוכל האדם לחדד את מחשבותיו היא על ידי הבעתם בפה. כאשר אדם אומר מילים במקום רק לחשוב עליהם, המושגים נעשים בהירים יותר, משום שהדיבור ממקד בצורה ברורה יותר את הרעיונות והמושגים. ולכן, גם אדם אתה החושב מחשבות נעלות ויקרות, מכל מקום אם יבטא אותם בפיו, הם יהפכו לאמיתיות יותר, ובכך הם ישפיעו עליו יותר ויסייעוהו בעבודתו.

שתמליכוני עליכם

נסה להמחיש את הדברים על ידי דוגמה מעשית מחיינו. בראש השנה, עומדים אנו בבית הכנסת במשך שעות רבות ומכריזים: "ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' ימלוך לעולם ועד". מדוע צריכים אנו לומר זאת כל כך הרבה פעמים? ברגע שאמרנו פעם אחת "ה' מֶלֶךְ", הרי כבר הסכמנו שכך הוא, ומדוע יש צורך לחזור על כך שוב ושוב? הקב"ה אינו זקוק כלל להכרזותינו, הוא היה הווה ויהיה מלכו של עולם לעד ולנצח נצחים, ואינו צריך את המלכתנו.

התשובה היא שאנחנו מדברים לעצמנו. אנחנו מחדירים אל תוך שכלנו, אל תוך הרגשותינו, שה' הוא האחד והיחיד. לכן אומרים את זה כל כך הרבה פעמים, משום שהחזרה על הדברים שוב ושוב, מקבעת אותם בחזקה בתוך שכלנו. "בפך" – אומרים בפה; "ובלבך" – הדברים נחרטים בנשמה. בכל פעם שמכריזים "ה' מֶלֶךְ" – החריטה נעשית עמוקה יותר. עומדים אנו על רגלינו כל היום כולו ומכריזים "ה' מֶלֶךְ", ובכך מבקשים להחדיר אל תוך השכל והרגש את האמת הזו, שה' הוא המלך.

דיבורי דוד הנאמנים

עליכם לדעת שכך נהגו גדולי האומה מאז ימי קדם. דוד המלך ע"ה דיבר לעצמו כל הזמן: "בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה'", "הִלְלִי נַפְשִׁי אֶת ה'". דוד דיבר לעצמו! הוא לא אמר את זה בפני קהל מאזינים, אלא לעצמו!

זו היתה שיטתו של דוד המלך. הוא דרבן את עצמו לדבר עוד ועוד. "אִמְרָה' מְחַסֵּי וּמְצֻדָּתִי" (שם צא, ב). מדוע הוצרך דוד לומר "אומר לה"? היה לו לומר רק "ה', מחסי ומצודתי אתה". משום שדוד רצה להרגיל את עצמו לדבר. הוא לא בא רק לבטא את הגדולה שכבר היתה קבועה בשכלו, הבעתם של מילים אלו היתה כדי לגדל ולרומם את שכלו! אין לנו היכולת להבין כיצד הגיע דוד המלך למדרגתו – זה מעבר להשגתנו,

אולם אין ספק שזו היתה אחת מהדרכים שהגיע לאן שהגיע. על ידי "בפיך", משם הדברים חדרו אל תוך "בלבבך", והם נעשו אמיתיים כל כך עד שהוא הפך לאדם אחר. הוא כבר לא היה רק "דוד", כעת הוא נעשה ל"דוד עבדי".

מתבשמים מדוד המלך

זו הסיבה שאנחנו מתפללים במילים ולא רק על ידי הרהור ומחשבה. אני נשאל לא אחת, מדוע אי אפשר להתפלל במחשבה בלבד - מדוע יש צורך לבטא את התפילה במילים? התשובה היא מה שכתב החובות הלבבות, שהמילים שאנחנו אומרים, גורמות לנו לחשוב, והן מחדדות את המחשבה. המילה "תפילה" נגזרת מהמילה "פילל" שפירושו לחשוב, ו"להתפלל" [בנין התפעל] פירושו "לגרום לעצמו לחשוב".

לכן אנו צועדים בעקבות דוד המלך בכל יום, וחוזרים על "שירי דוד עבדך". אנחנו חוזרים על המילים הנפלאות הללו שוב ושוב, משום שכאשר אומרים אותם באופן הנכון - כמובן שמי שאומר את המילים ללא כל מחשבה, זה אינו כלום - אולם מי שחוזר על המילים מתוך כוונה לנצל את כח הדיבור - שכלו מתעצב, והמושגים והשאיפות עליהם דיבר דוד המלך הופכים לחלק משכלו; שכלו זוכה להתבשם קצת מניחוחו של דוד המלך.

אמירת תהילים - כיצד?

לכן, ממליץ החובות הלבבות לומר תהילים כאשר אף אחד אינו רואה אותך, ולומר אותם ברגש; אל תאמרו "יום" שלם מתוך ספר התהילים, אלא אמרו אותם לאט ובמתניות, עם רגש. אדם יכול לגדול הרבה מאמירת תהילים. זכורני שכאשר הייתי נער צעיר, הייתי הולך לבית כנסת מסוים בשבת קדש, שם היו נוהגים לשבת ולומר תהילים בין מנחה למעריב. הם היו אומרים את התהילים במתניות, וכל מילה היתה יהלום. הם שיבצו בשכלם יהלום ועוד יהלום.

זו הסיבה שלדעתי, לא כדאי לשיר "ניגונים" שאין בהם מילים, אלא כדאי שתמיד יהיו בניגון מילים. כאשר אנחנו שרים את המילים שוב ושוב, איננו עושים זאת כדי לשמוע את הניגון, ולא כדי לשמור על קצב השיר, על החלק הנמוך והחלק הגבוה, לא ולא! אנחנו רוצים להחדיר את המילים אל תוך ליבנו עמוק יותר ויותר. עלינו לנצל את העובדה שאנחנו חוזרים שוב ושוב על המילים. בכל פעם שאומרים אותם, עושים זאת מתוך שכנוע, מתוך כוונה שהערכים שמבטאים המילים הללו יכנסו אל נשמתנו פנימה. בעוד אתה חוזר על המילים, הם מקבלים אחיזה איתנה יותר בשכלך, וכתוצאה מכך אתה הופך לאדם אחר לגמרי.

עצה טובה קמשמע לן

יסוד זה של "בפיך ובלבבך לעשותו" הינו עקרוני כל כך, שככל שאדיר אותו ואדבר אודותיו, לא אפריז על המדה. אפשר לשבת במשך שעות רבות וימים רבים, ועדיין לא נוכל להקיף את הנושא כראוי. אולם דבר אחד הוא מעל לכל ספק, והוא, שיש בפנינו כאן עצה הגונה עד למאוד, ולכן עלינו לקבוע שמכאן ואילך, פסוק זה יהווה אבן יסוד בחיינו, משום שאין קץ לאופנים בהם נוכל לגדול על ידי שימוש בעקרון של "מחשבת הנפש הולכת אחר המאמר ונמשכת אל הדבור".

לדוגמא, אדם שואף להיות ירא שמים. מי אינו שואף לכך? כל אחד חפץ להיות ירא שמים אמיתי, אולם הדבר נראה רחוק כל כך מאתנו - בשמים או מעבר לים. אילו רק ידענו מהי הדרך להגיע לשם... ובינתיים החיים חולפים על פנינו, שנה ועוד שנה, עשור ועוד עשור - ושום דבר אינו משתנה!

אולם למדנו כעת שקרוב אלינו הדבר מאוד, בפנינו ובלבבנו לעשותו. בכח הפה נוכל לייצר שכל של יראת שמים, ולקנות מדרגות בנפשנו. אין הכוונה שמספיק לומר "אני ירא שמים" - דרושה לנו עבודה רבה יותר. אולם מי שמוכן להשקיע את המאמץ - הדבר אכן נמצא "קרוב אליך".

מטפחים מודעות

ירא שמים פירושו אדם שמרגיש שהשמים הם כאן - הוא מרגיש הקב"ה מביט בו ברגע זה. זהו אדם ירא

שמים - אדם המודע לנוכחותו של הקב"ה. עלינו לזכור שהוא מסתכל עלינו! ברור שהוא מסתכל עלינו. הנביא אומר, "עֲיִנֵּי ה' הִמָּה מְשׁוּטָטִים כָּכָל הָאָרֶץ" (זכריה ד, י), וכן אמר דוד בתהילים (יד, ב), "ה' מְשִׁמֵּם הַשָּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם". אולם מי מרגיש את זה? איש אינו מדבר על זה, ואיש גם אינו חושב על זה, ולא נראה שיש מישהו שעושה משהו כדי שזה ישתנה.

והפתרון נמצא בפינו. הצעד הראשון להיות ירא שמים הוא להכיר בכך שה' מסתכל עלינו, והצעד הראשון לקנות הכרה זו הוא על ידי שנאמר זאת בפינו. כאשר אתה פוסע ברחוב לבדך, אמור לעצמך, "ה' מסתכל עלי". אף אחד לא אמור לשמוע אותך, אמור זאת רק בינך לבין עצמך: "ה' אני יודע שאתה מסתכל עלי עכשיו". אל תאמרו זאת רק פעם אחת, חזרו על זה שוב ושוב, "ה' מביט בי עכשיו! ה' מביט בי עכשיו! ה' מסתכל עלי ממש ברגע זה!" ומחר נסו זאת שוב.

בשלב הראשון, אינך נמצא בעמדה של לקבל את הדברים, ואינך מרגיש כל כך את הדברים. אף על פי כן, תאמר את זה, כי המילים שתאמר בפיו יגרמו לדברים להיחקק בלבך. אמנם זו רק התחלה מזערית, אולם אם לא תאמר את הדברים, לעולם לא תתחיל את התהליך הזה של להפוך לירא שמים! הצעד הראשון הוא לומר את זה בפה, ואז הרעיון מתחיל לחלחל אל תוך שכלך, ובכך תשתנה ותהפוך לאיש אחר.

דיבורים של אהבת התורה

ומה עם אהבת התורה? האם אינך רוצה לקנות אותה בנפשך? להיות אוהב תורה הוא דבר עצום, "אֶהְיֶה אֲהָבָה" (משלי ח, י) ואומרת התורה. אני אוהבת את מי שאוהב אותי. לא רק את אלו **שלומדים** אותי, אלא **שאוהבים** אותי. אולם הדבר דורש תרגול ועבודה.

ישנם בחורים ואברכים שעוסקים כל היום בלימוד התורה, אולם מעולם הם לא אמרו, אפילו לא פעם אחת בחייהם, את המילים: "אני אוהב את התורה". הם חושבים לעצמם, "כמובן שאני אוהב את התורה, מה השאלה בכלל?", אולם למען האמת, הם מעולם אפילו לא חשבו על כך. ישנם כאלו שאוהבים שוקולד, אוהבים גלידה, אולם עדיין לא זכו לאהוב את התורה. מדוע הוא לומד? אולי משום שזו מצוה, או שיש לו שאיפה להיות תלמיד חכם - וזה מצוין! אולם זה לא נובע מאהבת התורה.

כיצד באמת קונים אהבת התורה? התחל לומר את זה: "מה אהבתי תורתך! ה', איך שאני אוהב את התורה שלך!" בכל פעם שאתה פותח ספר, אמור את המילים הללו: "אני אוהב את התורה". דבר על זה בכל הזדמנות, כאשר אתה עובר ליד בית המדרש, ואינך יכול להכנס אליו כי אתה ממהר לאוטובוס, מכל מקום תוכל לומר: "אני אוהב את הש"ס שנמצא בבית המדרש הזה. אני אוהב את החמישה חומשי תורה. לאט לאט, תתחיל להתגבש בשכלך אהבת התורה. וכעבור זמן לא רב, תתחיל להרגיש את התענוג שבלימוד התורה.

שיחות מסדרון

התורה היא תענוג אמיתי! לכן אסור ללמוד תורה בתשעה באב. זהו תענוג אמיתי, אלא שאיננו תופסים את זה. כאמור, אחת הדרכים לקנות אהבה זו היא על ידי דיבורים של אהבת התורה.

ההזדמנויות לכך הן רבות. נאמר שאדם יושב בחדר ההמתנה, ממתין לתור אצל רופא השיניים. הוא יושב שם, וברוך ה', הוא חכם מספיק כדי לנצל את הזמן שיש לו כעת, להתרגל בעבודה גדולה זו. ראשית עליו לוודא שאין לידו אף אחד, אחרת יחשבו שהוא אינו שפוי בדעתו. אם הוא נמצא לבדו, יכול הוא לומר לעצמו בקול רם: "אני אוהב את תורת ה'. אני אוהב כל מילה בתורה". אם תחזור על הדברים עוד פעם ועוד פעם, אתה מגדל ומרומם בזה את שכלך. בכל פעם שאתה אומר את המילים הללו, זהו עוד יהלום הממתין לך בעולם הבא. האם לא היה שווה לבא לכאן רק כדי לשמוע את הדברים הללו? אנשים מכלים לריק את הדקות היקרות של החיים. שעון החיים ממשיך לתקתק.

מתי תבא לידך ותקיימנה?

כעת נתאר לעצמנו אדם, החפץ לעבור אל השלב הבא. לא רק שהוא חפץ לאהוב את התורה, אלא

שכעת הוא רוצה לאהוב את נותן התורה. זהו נושא שלא מדברים עליו מספיק. יש החושבים שהוא שייך רק לבנות "בית יעקב", אולם זוהי טעות! הרי פסוק מפורש הוא בתורה, "וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל לְבָבְךָ" - מצווים אנו לאהוב את השי"ת בכל שכלנו. אתה **אומר** את המילים הללו בכל יום, בוקר וערב, ושוב לפני השינה, אולם מתי **תקיים** אותם?

אם הנך אדם החפץ בחיים של אהבת ה', צייר עכשיו בשכלך, כיצד מחר בבוקר אתה פוסע ברחוב, ולפתע נזכר בדברים שדיברנו כאן, ש"קרוב אליך הדבר מאד", משום ש"בפיך ובלבבך לעשותו" - אפשר לעשות הכל על ידי הפה. אתה פוסע ברחוב ואומר בשקט, באופן שאף אחד לא ישמע ויחשוב שיצאת מדעתך, "אני אוהב אותך ה'!" גם אם אינך מרגיש אהבה, אמור את המילים הללו בכל זאת.

לפחות פעם אחת!

גם אם אתה מרגיש שהדיבורים הללו הם מן השפה ולחוץ, וכי לבר עדיין אינו בוער באש של אהבת ה', תמשיך לומר אותם. אמנם אינך אוהב את ה' "בכל לבבך", בכל מחשבותיך, אולם לכל הפחות אתה אומר את זה קצת. אמור זאת בפה: "ריבונו של עולם, אני אוהב אותך!" אה! איזה הישג אדיר הוא זה, משום שה"בפיך" ימצא את דרכו אל ה"בלבבך". אמור את זה שוב ושוב, ולאט לאט, תתחיל להשתנות.

ישנם בני אדם שמעולם לא אמרו את המילים הללו, אפילו לא פעם אחת! איזו טיפשות! לאחר מאה ועשרים, הם ישתוקו כל כך לשוב לעולם הזה. הם יבקשו מאת ה': "ריבונו של עולם, אנא תן לי לחזור לעולם הזה לדקה אחת בלבד, כדי לומר את המילים הללו", אולם ה' ישיב: "מדי מאוחר ידידי, נתתי לך די והותר זמן על פני תבל. לא השכלת לנצל את פייך להפוך לאדם גדול כאשר עוד היית בין החיים".

דיבורי מזווה

כעת אתן לכם עצה השווה זהב. שווה לשלם אלף דולר כדי לשמוע אותה! יש הרבה הנוהגים לנשק את המזווה כאשר הם חולפים על פניה. זהו מנהג יפה, אולם הוא אינו מספיק. מה שחשוב הוא מה שכתוב בתוך המזווה - "ואהבת את ה' אלקיך". המזווה מדברת אליך ומזכירה לך לאהוב את ה'. כאשר אתה עובר ליד המזווה, אמור, "אני אוהב אותך ה'".

ולא רק כאשר אתה עובר בפתח, גם כאשר אתה יושב על הספה, תוכל להביט לעבר המזווה שבפתח ולומר, "ה', אני אוהב אותך!" כשאתה יושב בשלחן בסלון ואוכל את ארוחת הערב, מדי פעם תוכל להציץ לעברה ולומר, "אני אוהב אותך ה'!"

"הקב"ה, אנחנו אוהבים אותך!"

למד את זה לילדיך גם כן. "ילדים, בואו ונאמר יחד, 'הקב"ה, אנחנו אוהבים אותך!'" הם מתביישים, כי הם אינם יודעים אם גם האבא של החברים שלהם נוהג כך בשלחן השבת. אולם תעשה את זה בכל זאת! כל הילדים יחד במקלה, "אנחנו אוהבים אותך, ה'!" ברגע זה, זרעת זרע של אהבת ה' בשכלם לנצח. יום אחד הם ייזכרו, "פעם אמרנו את המילים 'אנחנו אוהבים את ה'!"

אמנם אנו עדיין רחוקים מאוד ממדרגה זו, אולם לכל הפחות אנחנו אומרים את המילים ושואפים להתקרב אליה עוד ועוד. אנחנו יוצרים חזות חיצונית של אהבת ה', איזה דמיון שטחי, ולאט לאט, אהבה זו נעשית יותר ויותר כנה. ככל שאתה ממשיך, כאשר אתה חוזר על המילים הללו, כעבור זמן מה אתה מתחיל להתכוון לזה באמת ובתמים. בצעירותך אלו עדיין מילים בלבד, אולם הקב"ה מאזין ברוב קשב. ולא רק שהוא מאזין, השכל שלך מאזין אף הוא. ולאט לאט, אהבה זו הופכת לחלק ממחשבותיך.

אתה מתחיל לאהוב את ה', ואם תמשיך לומר את המילים הללו, שוב ושוב ושוב, כעבור זמן מה, המעין של אהבת ה' יתפרץ החוצה, ואתה הופך לאוהב ה' אמיתי. כעת אתה כבר איש אחר. ברגע שאתה מתחיל בדרך זו, כבר התהפכת לאיש אחר.

החיים יפים

ישנו עוד נושא אחד, והוא הנושא של לשמוח בחיינו בעולם הזה. אל נא תחשבו שזהו ענין פשוט! אחת הטרגדיות הנוראיות של האנושות היא שאנשים אינם מעריכים את האושר הקיים בעולם הזה, בעודו תחת ידם. החיים מלאים בשמחה ובהנאה, והקב"ה ייעד את החיים למטרה זו. הוא רוצה שנהיה שמחים!

הקב"ה רוצה שנלמד כיצד להנות מהחיים. אחזור על זה שוב: אתם מוכרחים ללמוד כיצד להנות מהחיים! זהו אחד מהקשיים של החיים, השי"ת ברא את עולמו כעולם של אושר, עולם של חסד, "עולם חסד וברכה", ועדיין, רוב האנשים בעולם אינם נהנים, כמה חבל! באמת זו שאלה גדולה, מדוע העולם אינו יודע להנות מהחיים?

התשובה היא, שאף אחד אינו מדבר על כך! דוד המלך אמר, "כִּי אֶמְרֵי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" (תהילים פט, ג), "אני מדבר על זה!" אומר דוד. הוא דאג לדבר על זה שוב ושוב. "הקב"ה עושה דברים בעולם הזה בשביל לעשות חסד", כך אמור דוד לעצמו שוב ושוב. כל מה שקורה הוא "כי לעולם חסדו!"

דיבורים מגובים

רובם של האנשים ששמעו אותי במשך זמן מה, כבר למדו קצת על חובת הכרת הטוב לה' - הם מבינים במקצת את החובה המוטלת עלינו להרגיש רגשי הודיה אמיתיים כלפי לקב"ה. אולי יש החושבים לעצמם, "כמובן שאני מכיר לו טובה. לשם מה אנחנו מבזבזים זמן על זה?" אולם הדבר דומה להמחאה שאין לה כיסוי. רק כאשר הדיבורים שלנו מגובים בהרגשה אמיתית של הנאה מהעולם הזה, אז יש משמעות להכרת הטוב שלנו.

נושא זה הוא חשוב עד מאוד, משום שהוא כולל את כל תופעות העולם הזה. אשר על כן, ה' מחכה לשמוע את זה ממך. אם מזג האוויר נאה היום, תשמח בזה. שמא תשאלו, מה הכוונה "תשמח בזה"? אם טוב לי, אני אשמח, מדוע יש צורך בפסוק ללמד אותי את זה? אמנם בוודאי שיש צורך בפסוק. הפסוק מלמד אותנו לומר, "ברוך ה', איזה מזג אוויר נאה! אני כל כך שמח!" לא כמו שאנשים נוהגים להפטיר, "ברוך ה'", ואינם חושבים על מה שהם אומרים. זה הופך למשהו רשמי שאומרים. אמרו, "ה', ברוך אתה על היום הנפלא הזה!" - או! עכשיו אתה מדבר לענייני! היום הוא ארוך מאוד, ותוכל להודות לה' כמה וכמה פעמים על היום הנפלא שהוא נתן לך. "תודה לך ה' על היום היפה הזה". "אה! איזה יום יפה!" "איזה יום שמח!" הדברים מתחילים לחדור אל ראשך אט אט, ואתה הופך לאדם שמח.

טובלים בזהב

אדם פוסע ברחוב שטוף שמש. כולם נהנים מאור השמש מעצם טבעם, וכן אמר שלמה המלך, "ומתוק האור וטוב לעינים לראות את השמש". למעשה, הליכה בשמש היא דבר מהנה מאוד, אולם אם לא תדבר על כך, הנאתך תהיה מינימלית, כמו הנאתו של חתול המתחמם בשמש.

אבל אם תתחיל לגבש את הדבר בדעתך, לחשוב עד כמה יפה הוא אור השמש. אנחנו טובלים במפל של זהב הנשפך אלינו ממרום, וכאשר האדם מתחיל לדבר על זה, המילים היוצאות מפיו מגבירים את ההנאה הזו פי מאה. תתחיל להנות מהחיים הרבה יותר מתמיד. אם תאמר זאת בפיו: "כמה מתוק הוא אור השמש!", תתחיל להנות הרבה יותר מאור השמש.

נתאר לעצמנו יום קר ביותר, כאשר רוחות קפואות מצליפות בך, וחודרות מבעד למעילך, ובכל זאת השמש זורחת. כשקר כל כך, אתה מקפיד ללכת בצד שטוף השמש של הרוח, הלא כן? אז כאשר השמש זורחת עליך ומחממת אותך, ראשית, חשוב עד כמה אתה נהנה מחמימות זו. ואז, אמור זאת בפה, "תודה לך ה' שנתת לי את השמש. איזה תענוג אתה מביא לי - את האור והחום הבוקעים מהשמש!" גם הרוח - כאשר אתה מרגיש את משב הרוח, תהנה ממנו, ותזכיר לעצמך בפה כמה תענוג יש ברוח. הרוח מטהרת את האוויר, ומביאה אוויר צח במקום זה הישן. כאשר הרוח נושבת, תהנה מאוויר זה, ובטא במילים את הכרת הטוב שלך.

אתה כבר לא תהיה אותו האיש, משום שכאשר אתה מגבש את מחשבותיך לכדי מילים, ומבטא אותם בפיו, זוהי חוויה שונה לגמרי. לפעמים יש לאדם מחשבה טובה, אולם היא לא תשפיע עליו בצורה מספקת. מחשבות טובות הם דבר נפלא! זה טוב מאוד! אולם המחשבה יוצרת רגש חלש. מה שאין כן אם תבטא את המחשבה הזו במילים, היא מתחזקת ביותר, מקרבת את המושג וממקדת אותו בצורה חדה ביותר.

גשם של יהלומים

יום גשום, גם הוא יום נאה ביותר - איזה יופי יש ביהלומים הנופלים עלינו מן השמים! ירידת הגשם היא נס משמים! האדמה זקוקה למים הטהורים הללו, לטיפות החיים הנפלאות. הגשם של היום מבשר על אביב של עצים מלבלבים, על התפוחים והאגסים והאפרסקים הנפלאים וכל הדברים הטובים שיצמחו כתוצאה מהגשם הנפלא שיורד היום.

ולא רק אגסים ואפרסקים ופרחים, אלא גם תינוקות ייוולדו כתוצאה מגשם זה. הלא התינוק מגיע כתוצאה מהמים והחלב שאמו שותה, ומהלחם שהיא אוכלת, שהם תולדה של הגשם. תינוק שנולד עשוי רובו ממים. א"כ, כאשר יורד גשם, למעשה אלו הם אנשים היורדים עלינו מן השמים. האם חשבתם על כך אי פעם? כולנו הגענו מגשם שירד. אנחנו מורכבים משמונים אחוזים מים. מהיכן מגיע המים? מהעננים. אז כאשר יורד גשם, כל הדורות העתידיים להיוולד, יורדים כעת מן השמים. וכעבור שנתיים, נראה ברחובות את עגלות התינוק, כולם מלאים במי גשמים. כל התינוקות שאנו רואים הם תולדה של הימים הגשומים עליהם הודית לה'.

ובעוד שנים מספר, נראה אוטובוסים וטנדרים מלאים בגשם! ההסעות המובילות את הבנים והבנות לתלמודי התורה ולבתי הספר, כולם מורכבים מגשם! זוהי עובדה מדעית אותה לא ניתן להכחיש! ולכן, כאשר אתה הולך בגשם, אל תסתפק בכמה מחשבות מעורפלות, אלא אמור בפה, "ברוך ה', איזה יופי יש בגשם - זהו הנס של החיים עצמם!"

שמחה מעיניך

על ידי אמירת המילים הנכונות במשך כל חיינו, אנחנו הופכים להיות שמחים באמת ובתמים. עליך לומר את המילים לעצמך. אמור את המילים, "ה', אני כל כך שמח שאני מסוגל לראות!" האם אי פעם אמרת מילים כאלו? איני מתכוון למלמול של "מממממ... פוקח עורים". בכל בוקר אתה מקריא את הרשימה כולה בחטף, ובקושי חושב על מה שאתה אומר. לא, לא זו הדרך להפוך לאנשים שמחים. אדם שאינו מדבר על המתנות שנתן לו ה', יהיה לו הרבה יותר קשה להעריך אותם. צריך לבטא את המילים מתוך כנות.

ולא מספיק לומר את זה פעם אחת. צריך להגיד את זה הרבה מאוד פעמים, עד שבוקר אחד תקום מתוך הרגשת התלהבות עצומה, על כך שאתה מסוגל לראות! סוף סוף, כאשר תגיע לאותו יום, נאמר בעוד חמישים שנה, תאמר, "אי אי אי! איזו שמחה!"

ל"ע, ישנם אנשים שאיבדו את כח הראיה, ונזכרים בערגה באותם ימים בהם יכלו לראות בעיניהם. הם נזכרים בשמחה העצומה שבכח לראות. אילו יכלו לחזור לראות, דעתם היתה נטרפת עליהם מרוב שמחה!

הבה ואספר לכם סיפור אמיתי לחלוטין. היה אדם שאיבד ר"ל את מאור עיניו, ויום אחד, כתוצאה מאיזו טעות, הוא חזר לראות כאחד האדם. האיש כמעט השתגע מרוב שמחה! הראיה היא שמחה, הראיה היא הנאה אדירה! לראות עם העיניים זה תענוג! לא רק לראות את יקיריך, לראות את פניהם של ילדיך, אלא עצם היכולת לראות זו שמחה! אולם מי שאינו משקיע בזה מחשבה, ואינו מבטא את המחשבות הללו בפיו, לא יחווה את ההנאות הללו במלואן.

שמח בחור!

אין סוף לדברים שבהם צריכים אנו לשמוח ושעליהם עלינו להודות. ברוך ה', אתה בריא! אין לך בעיות בלב, אינך סובל מלחץ דם גבוה, אין לך אפילו כאב ראש. אמור בפך, "ברוך ה', אני בריא!" האם אתה מעריך

את משמעות הדבר? ח"ו, יום אחד יתכן שתביט על חיך ותחשוב לעצמך, "אוי! הימים הטובים! כמה חבל שכאשר הייתי בריא לגמרי, לא ניצלתי זאת לשמוח יותר! לא נהניתי מהחיים".

התענג על העובדה שיש לך בית. כאשר תחזור לביתך הערב, מיד עם כניסתך אמור, "ברוך אתה ה', איני הולך לישון ליד פסי הרכבת, אלא במטה!" היודעים אתם כמה אנשים כן הולכים לישון על יד פסי הרכבת? רחמנות על חסרי הבית הללו. יש גם אנשים הכלואים בבית הסוהר ל"ע, אמור בפך "ברוך ה'! יש לי בית לחזור אליו הערב!"

ברוך ה', יש לך דברים רבים כל כך! יש לך אוכל לאכול ובגדים ללבוש. יש לך אצבעות וגבות עיניים ויש לך אוזניים. יש לך אור חשמל! האם אי פעם עצרת להודות לה' על אור החשמל שיש לנו? בכל מוצאי שבת אתה מברך "בורא מאורי האש". לשם מה אתה מברך? האם זהו טקס בלבד? אתה מודה לה' על האור המלאכותי! האם אף פעם לא עצרת כדי להודות לה' על האור? בימים עברו לא היה להם את התענוג הזה ששמו אור מלאכותי, והם היו הולכים לישון עם רדת החשכה. אם לא נדבר על מתנות אלו, לא נוכל להעריכם בצורה הנכונה.

יש לנו כל כך הרבה! וככל שאנחנו מדברים על זה, כך אנחנו נעשים שמחים יותר ויותר בדברים שיש לנו. "איזהו עשיר? השמח בחלקו". זהו הפתרון לרוב בעיותי של האדם - לשמוח! זהו תפקיד גדול מאוד, בפרט משום שיש כל כך הרבה דברים שאנו צריכים להודות עליהם. אז הבה ונתחיל מיד בעבודה, ונאמר, "איזה בר מזל אני שיש לי את החפץ הזה והזה!"

דממת מוות

נסו זאת עוד הערב. כאשר אתם הולכים לביתכם, חשבו על המתנת חיים, על המתנות שיש לנו. חשבו על כך שיום יבא, וכבר לא תוכלו לדבר. המוות נקראת דומה, וכמו שנאמר "יורדי דומה". דוד המלך ביקש מאת ה', "אנא ה', הצל אותי מן המוות, שלא אהיה מאותם יורדי דומה".

זוהי הטרגדיה האמיתית - כאשר אדם נפטר וכעת הוא מודע להזדמנויות אותן הפסיד. ההזדמנויות לבטא את עצמו ולומר את אשר צריך היה להאמר. "אוי!" כך יחשוב לעצמו, "לו הייתי יכול לחזור לעולם הזה לזמן קצר בלבד, להמשיך - או להתחיל - את "קריירת" הכנסת הערכים הנכונים אל השכל על ידי הדיבור". אולם כעת כבר מאוחר מדי, ואפילו אם האדם ילך ישר לגן עדן ויחיה חיים טובים, לעולם הוא ימשיך להתחרט על כל אותן מילים שאותן לא אמר. בעולם הבא, הנשמה ממשיכה הלאה, אולם היא משתוקקת לשוב לעולם ולו לרגע קט. אילו יכולה היתה לשוב לעולם הזה ולומר את המילים הנאלצות הללו, "ה', אני אוהב אותך!" "תודה לך ה' על העננים שבשמים", "אני אוהב את תורתך, ה'!", "ה' מלך!" - עבור זכות זו לבד מוכנה היתה הנשמה לוותר על חלק גדול מהאושר לו היא זוכה בגן עדן.

שנה של דיבור

הבה ונקבל על עצמנו לנצל את הזכות הזו בעוד היא נמצאת בידנו. אנו מבקשים מה' "זכרנו לחיים! אנא, תן לנו עוד שנה של חיים!", אז הבה ונצל את מתנת הדיבור, לה זכתה רק האנושות. כל עוד נשמת רוח חיים באפינו, נבטא במילים את הערכים החשובים הללו, ועל ידי זה נתהפך לאנשים חדשים.

הקב"ה אומר לנו, "שמתי אתכם בעולם הזה כדי לעשות ולהשיג". זהו שאומר הפסוק (בראשית ב, ג), "אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת" - העולם הזה הוא עולם של עשייה. ולכן, כל דקה הינה יקרה כל כך - משום שאפשר לקנות בה כל כך הרבה! אחת הדרכים הקדומות ביותר לעשות זאת הוא על ידי כח הדיבור. הדברים הם "קרובים אליך מאוד". "בפך" - בפה, "ובלבך" - זה נותן לאדם דעת חדשה, "לעשותו" - תצליח להגיע להישגים עצומים בעולם הזה, ולקנות גדלות אמיתית!

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

השיבנו אבינו לתורתך - בברכת השיבנו ובברכת סלח לנו הזכיר אבינו ומלכנו, מה שאין כן בכל שאר ברכות שמונה עשרה. והוא מפני שהתשובה [והסליחה בכלל] צריכה להיות בהרגשי אהבה - אבינו - כמו שהבן שב אל אביו מתוך אהבה, ובהרגשי יראה - מלכנו - כמו שהעבד שב אל אדונו מתוך מורא. עיקר התשובה תלויה בהכרת ההרגשים שהקדוש ברוך הוא הוא ממש אבינו, והוא לבד אבינו, ושהוא מלכנו, והוא לבד מלכנו. אם מרגישים זאת היטב, כבר שב ונסלח לו, אבל אין דבר זה כל כך קל, ואינו נעשה בדבר שפתיים, כי אם מתוך עבודת העיון ויגיעת החושים, שיהיו פיו ולבו שוים. לזה צריך עזר ה', ולכן כלולה בתפלה זו הבקשה שנצליח לקנות ההרגשה ושנכיר אבינו ומלכנו.

שיבה מורה על חזרה למקום ישן. כי עיקר מצבו של עם ישראל הוא מעמד הר סיני, כאשר כל העם מקצה קבלו בנעשה ונשמע (שמות כד, ז), בלי יוצא מן הכלל, וכל אחד היה ברום מעלות התורה והעבודה. ["נעשה" הוא עבודה "ונשמע" הוא לימוד התורה]. ולכן אף הצדיק היותר גדול בדורות שאחר כך יש עליו מלאכת החזרה [תשובה] לחזור לאותו המצב שבו עמדו אבותיו [וגם הוא], כי המצב ההוא הוא מה שנדרש מהם, כמו שנאמר (דברים ה, כו) מי יתן והיה לבבם זה כל הימים. ולכן אמר **לתורתך [ולא לתורה]** כי הכוונה לאותו המצב, שקבלנו תורה לא מפי רב אלא מפי הקדוש ברוך הוא בכבודו בעצמו.

ואמר אבינו אצל התשובה לתורה כי תיבת אב ותיבת אהב משורש אחד הן, ועיקר אהבת ה' שהראה לעמנו באהבת אב לבנו הוא על ידי התורה, שהיא האהבה הרבה שאהב אותנו וחמל עלינו. אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצות... אותנו למדת [מעריב - ועיין בברכת אהבה רבה].

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

כיצד יש לאדם להתכונן לימים נוראים?

תשובה:

בכל שני וחמישי כולנו אומרים בתפילה, "נחפשה דרכינו ונחקורה" - אולם נדמה כי אף אחד אינו מקיים את זה! הצעד הראשון הוא, להתחיל לקיים את מה שאנחנו אומרים כבר שנים רבות. הבה ונתחיל להתבונן בדרכינו ובהתנהגותנו. האם מישהו מכם עצר פעם לחשוב על התנהגותו, ולו למשך שלש דקות? אנשים אומרים מילים מבלי לחשוב עליהם. זה לא מגיע מחוסר כנות או חוסר יושרה, אלא משום שהם אינם חושבים על מה שיוצא מפיהם.

אז הצעד הראשון הוא "נחפשה דרכינו". כמה חשוב לעצור לכמה דקות ולחשוב על עצמך. עליך להקדיש כמה דקות מזמנך, לכל הפחות שתיים או שלש דקות, לחשוב כיצד אוכל לשפר את העבודת ה' שלי. אמירת סליחות היא דבר נפלא ממש, אולם מוטל עלינו לעשות הרבה מעבר לזה כדי להכין את עצמו לראש השנה. ומי שירצה באמת ובתמים להכין את עצמו, יקדיש זמן ככל שידרש כדי לחפש דרכיו.

לא מספיק לשמוע אותי אומר את הדברים, עליכם להגיע הביתה ולהתחיל לעשות זאת בעצמכם! אף אחד אחר לא יעשה את זה בשבילך! לאף אחד לא אכפת ממך כפי שאכפת לך מעצמך. אז תתחיל לעזור לעצמך! כאשר תתחיל להתבונן במעשיך, תגלה כמה וכמה דברים שעליהם אפילו לא חלמת. אם תחפש - תמצא, ותוכל להתחיל את תהליך הפיכתך לאיש אחר!

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020